

מקץ

בטח בה', סייעוהו מן השמים שישכחוהו שר המשקים משך שנתיים עד חלום פרעה, ומבית האסורים יצא ישר למלוך על מצרים.

משולחן גבוה בשם הרב שלמה זלמן ליפשיץ

אֲשֶׁר הָאֱלֹקִים עָשָׂה הִרְאָה אֶת פְּרַעֲהַ (מא, כח)

איך להגיד בשורה רעה

יש לרדק מדוע אצל החלום של הפרות הטובות אמר "אֲשֶׁר הָאֱלֹקִים עָשָׂה הִרְאָה לְפְרַעֲהַ", וכאן בחלום הפרות הרעות אמר "קִרְאָה אֶת פְּרַעֲהַ". ונראה שהכונה היא שבשורה טובה הכל רצין להגיד לאדם, ומה שאין כן בשורה רעה, שאף אם צריכים לומר, אומרים עכ"פ דרך רמז, עד שיבין הדבר מעצמו, וכל זה בהנהגת בשר בדם, על אחת כמה וכמה בהנהגת הקב"ה כמו שכתוב "אין הקב"ה מיוחד שמו על הרעה" (ב"ר ג, ו). לכן אצל הפרות הטובות, שמרמזים לטובה ולשפע אמר "אשר האלוקים עושה הרעה", כביכול בעצמו הגיד, אבל גבי הפרות הרעות שמרמזים לרעב ולרע, אמר "אשר האלוקים עושה הראה את פרעה", היינו שיראה, ויבין מעצמו אבל לא הגיד לו בפה.

טללי אורות בשם רבי שלמה קלוגער "אמרי שפה"

סימן בקול, רק כשמדבר בשפתו

וְהֵם לֹא הִפְרָהוּ (מב, ח)

בחז"ל מבואר שאדם ניכר בקולו, ולפי זה יקשה, כיצד יתכן שאחי יוסף לא הכירוהו על פי קולו, כשדיבר אליהם? יש לומר שמה שמכירים אדם בקולו, זה דוקא כשמדבר בשפה שלו, אבל אם לדוגמא, מכירים אדם בקולו, ותמיד הוא מדבר ביידיש, אם ידבר אנגלית או עברית, שהביטויים שם אחרים, לא יהיה ניתן להכירו בקולו. יוסף לא דיבר בלשון הקודש, אלא היה "המליץ בינותם", שתירגם להם את הדברים מהשפה המצרית ללשון הקודש, לכן לא הכירוהו על פי קולו. אבל כשבא להתגלות אליהם אמר "כי פי המדבר אליכם" בלשון הקודש בפשטות, כונתו היתה להוכיח להם שהוא יוסף, שאם לא כן ומצרי הוא, מנין לו לדעת לשון הקודש? אך לדברינו נאמר כאן הרבה יותר, יוסף טען להם: כעת כשהנני מדבר בלשון הקודש, יכולים אתם להכיר את הקול האמתי שלי ולזהות אותי על פי, גם אם לא הכרתם אותי קודם, כי עזבתי ללא חתימת זקן

חי ראוּבֵן בְּשֵׁם "יְהוֹנָתָן אֲבִישׁיץ"

חיים כמו "חלום"

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרַעֲהַ חָלַם וְכוּ'... (מא, א)

בפסוק זה יש רמז לחיי האדם בעולם הזה. שנתיים מלשון שינה, כמו שינה חולפת. גם אם יחיה האדם אלף שנים כשתגיע שעתו להיפטר מהעולם באותה שעה נחשבים בעיניו כל חייו כימים אחדים, בפרט כשרואה את מלאך המוות וחרבו שלופה בידו. האדם צריך לחשוב שגלי הים באים לשטוף אותו והוא נמצא בסכנה גדולה, הרי עוד מעט הוא ניגש לפני בית דין של מעלה וישאלוהו על אותיות "מקץ" שהם ראשי תיבות משא ומתן באמונה, קביעת עתים לתורה, ציפיה לישועה. כמו שאמרו חכמנו שאלו שלושת הדברים ששואלים את האדם כאשר מגיע קיצו ועולה לשמים לתת דין וחשבון על מעשיו, וכך יתעורר לפחות במחשבה להתחזק בתשובה. כתוב במדרש על הפסוק "אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו", אין לך אדם בלי יסורים, אשרי לו לאדם שיסורים באין עליו מן התורה שנאמר "ומתורתך תלמדנו", היינו שמדיר שינה מעיניו ומתייסר בעמלה של תורה.

טעם התורה

חיוב השתדלות

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וְכוּ'... (מא, א)

אֲשֶׁרִי הִגְבַּר אֲשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ (תהלים מ, ה), זֶה יוֹסֵף. (תהלים מ, ה), וְלֹא פָנָה אֶל רְהָבִים, עַל יְדֵי שְׁאֵמַר לְשֶׁר הַמְּשָׁקִים זְכַרְתִּנִּי וְהִזְכַּרְתִּנִּי, נְתוּסָף לֹא שְׁתִּי שְׁנָיִם (מדרש רבה פרק פט). לכאורה קשה לאתר שוסף סוף אירע שניצול יוסף על ידי שר המשקים, הכיצד ניתן לומר כי עשה עוול בצפותו לעזרה ממנו. ואם חטא בזה, מן הראוי היה שתבוא הישועה ממקום אחר. עוד, הלוא גם ביעקב מצינו שהכין עצמו למפגש עם עשו בהשתדלות על דרך הטבע, לדורון, לתפילה, ולמלחמה, ומשום שאמנם אסור לסמוך על הנס, ועוד, הלוא למפרע מתברר כי אף ששכחו שר המשקים לא היה אלא לטובה, שעל ידי כך עלה לגדולה. יש לומר שבאמת לא עונש היה לו ליוסף בשנתיים שנותר, אדרבא, שכר היה זה על שאמר "וזכרתני", וחזר ופירש לו "והזכרתני אל פרעה והוציאני מן הבית הזה", כדי להדגיש לו שאין צפייתו ממנו אלא לצורך ההכרחי, להחליץ מהכלא, ולא יותר מכך. ההשתדלות נחוצה משום שאין לסמוך על הנס. וזה שאמר המדרש: ע"י שאמר יוסף "וזכרתני והזכרתני", ניתוסף לו שני שנים. כי בזכות שחזר והכריז כי אינו משתדל אלא לצורך השעה, ואילו על העתיד

מותר להתגאות ביראת שמים

זאת עשו וְחִיו אֶת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרָא (מב,יח)

חוזר ומתרגם לפני יוסף את דבריהם שהרי עשה עצמו שאינו מבין בלשון הקודש והוי עשר פעמים.

להתעורר באהבתך בשם "הגר"א"

הלכה: חנוכה, בענין איסור מלאכה לנשים כשהנרות דלוקים.

כתב השו"ע (א"ח ס' תרע ס"א) ונוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות ויש מי שאומר שאין להקל להם. כתב הפסקי תשובות (אות ב), הכוונה שיעור הזמן שחייב לדלוק מעיקר הדין, והוא חצי שעה, אבל לאחר חצי שעה אין איסור לעשות מלאכה אף שהנרות עדיין דולקות כך כתב מ"ב (סק"ב), על פי הטעם שאיסור מלאכה לנשים הוא משום היכר שלא יבואו להשתמש ולהנות מאור נרות חנוכה, ולכן אחר חצי שעה שמותר מדינא להשתמש לאור חנוכה אין מניעה שלא לעשות מלאכה. יש לדעת שאין כלל איסור עשיית מלאכה בדברים המותרים ביו"ט כגון בישול ואפיה והכנה שאר צרכי סעודה, וי"א שלא אסרו אלא מלאכת תפירה וסריגה, כיבוס וגיהוץ, אבל שאר עניני הבית כשטיפה וכיבוד הבית וכ"ש בישול ואפיה אינם אסורים. *פסקי תשובות חלק ו סימן תרע*

פתגם: דאגה היא כמו עקיצה: אם תתעסק בה היא תכאב יותר!
ספר "שמחלה"

תקירה: מצווה ללמוד

מצווה ללמוד איזה פרק שיהיה, או שמצווה ללמוד את כל התורה כולה, אלא שבשעה שלומד פרק אחד פטור מללמוד את שאר פרקים משום דלא גרע מעוסק במצווה שפטור מהמצוות (משנת יעבץ או"ח לב-ג ד"ה אכן: מצווה ללמוד את כל התורה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור נר נשמה

בקהילות ישראל נהגו המגידים להחזיק נר דולק בידם בשעה שהיו מחזרים על פתחיהם של נגדים לאסוף דמי דרשה, אחד המגידים שנשאל לפרש המנהג הזה הסביר: נגידים אלו עד שהם מוציאים פרוטה מכיסם נשמתם פורחת מהם, ובשעת יציאת הנשמה ראוי להדליק נר !!

שבת שלום חנוכה שמח!

יוצא לאור לרפואה שלימה של גיינט מסעודה בת ג'ולי יעל, רפאל יהודה בן מלכה, שמעון בן נונא, בנימין יעקב בן זוהרית רות. לעילוי נשמת מרים בת מקנין

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדרף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון באתר www.kollel-aixlesbains.fr

יוסף אומר לאחיו, אל תחששו מפני, אני ירא שמים, לא אפגע בכם לרעה! במקום נוסף מצינו שיוסף מכריז על כך שהוא ירא שמים "וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אֵל תִּירְאוּ פִי הַתַּחַת אֱלֹהִים אֲנִי" (ויחי ג, יט), מפרש התרגום על אתר: "ואמר להון יוסף לא תדחלון ארי דחלא דה' אנא" אין לכם מה לפחד, אני ירא שמים! למדנו מכאן שמותר לאדם להתגאות בגודל היראת שמים שבו, אך רק במעלה זו, על כל מעלה אחרת נאמר (מיכה ו, ח) "וְהִצְנִיעַ לְכַת עִם אֱלֹהֵיךָ", רק הקב"ה ואתה אמורים לדעת באיזו מדרגה רוחנית אתה עומד. מדוע באמת, מותר לאדם להתגאות בכך שהוא ירא שמים? יש לומר בכל המצוות, ה' עוזר ומסייע לאדם לעשותן, שהרי "הבא לטהר מסייעין אותו", ובלי עזרת הקב"ה לא היה האדם יכול לקיים את המצוות, אם כן ודאי שאין לו סיבה להתגאות בכך שזכה לקיימן, אולם על יראת שמים נאמר: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג:), ליראת שמים זוכה האדם להגיע בכוחות עצמו, ולכן רשאי הוא להתגאות בכך. *ומתוך האור בשם "פנים יפות"*

הברכה שורה בסמוי מן העינין

וְהִנֵּה כֶסֶף אִישׁ בְּפִי אֲמַתְחַתּוֹ כְּסָפְנוּ בְּמִשְׁקָלוֹ (מג, כא)

כשסיפרו לאיש הממונה על בית יוסף אודות הכסף שמצאו באמתחתם יכול היה הלה להשיב להם שבכל הנראה בעודף שקיבלו שרתה ברכה והכסף התרבה מאליו. לפיכך הקדימו האחים ואמרו: "כְּסָפְנוּ בְּמִשְׁקָלוֹ", כלומר: כספנו היה שקול ומדוד, ומאחר ואין הברכה שורה אלא בסמוי מן העינין, ולא בדברים ספורים מדודים ושקולים, אין ספק שאין זה רבוי טבעי של כספנו, אלא שהוכנס לאמתחותינו כסף שאינו שלנו.

פנים יפות

י' פעמים אמרו בני יעקב "עבדך אבינו"

וְהֵם לֹא יָדְעוּ פִי שִׁמְעַע יוֹסֵף פִּי הַמְּלִיץ בֵּינָתָם (מב, כג)

בזה יובן המדרש (פרקי ר"א פל"ט) רבי ישמעאל אומר י' פעמים אמרו בני יעקב "עבדך אבינו" ושמעע יוסף ושתק ושתיקה כהודאה דמיא, לפיכך נתקצרו מחייו י' שנים והוא מדה כנגד מדה דכיבוד אב ואם גורם אריכות ימים ושנים והבזיון שמבזה לאביו גורם מיעוט שנים, לכאורה אינו מובן דבקרא לא כתיב רק חמש פעמים עבדיך. א) ויאמרו שלום לעבדך אבינו עודינו חי וכו' (מג, כח, ב) ויהי כי עלינו אל עבדיך אבי וכו' (מד, כד, ג) ויאמר עבדך אבי אלינו (מד, כז, ד) ועתה כבאי אל עבדך אבי וכו' (מד, ל, ה) את שיבת עבדך אבינו וכו' (מד, לא). אמנם לפי הפסוק כי המליץ בינותם ניחא כי המליץ היה